הלכה · משנה תורה · מפרשים · מגדל עוז · ספר אהבה

מגדל עוז על משנה תורה, הלכות מילה

רבנו שם טוב אבן גאון

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מגדל עוז על משנה תורה, הלכות מילה

רבנו שם טוב אבן גאון

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מגדל-עוז-על-משנה-תורה-הלכות-מילה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה 38-202611161024v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ג 4
הלכה ו 4
הלכה ז 5
הלכה ח 5
הלכה י 5
הלכה יא 6
הלכה יג 6
הלכה טו 6
הלכה יז 6
פרק ב 6
הלכה א 6
הלכה ג 6
הלכה ו 7
הלכה ח 7
הלכה ט 7
פרק ג 7
הלכה א 7
הלכה ב 7
הלכה ה 8
הלכה ז 8

פרק א

הלכה א

מצות עשה כו' עד למול את בנו. פרק קמא דקידושין (דף כ"ט):

ועל הרב למול כו' עד ולא מל אותן ביטל מצות עשה כו' עד שימות והוא ערל במזיד. פרק קמא דקידושין ופרק הערל (דף ע"א):

כתב הראב"ד ז"ל אין בזה תבלין וכו' באיסור כרת עכ"ל: **ואני** אומר איני טועם התבלין שהוא רוצה ובפלפולים אני מרוצה שדקדק מפ"ק דקידושין ופרק הערל החיוב למעשה מפשיטות התלמוד והכרת מפורש לו במקרא וזיל קרי בי רב הוא והחיוב באמת יש בו כרת וגם ר"מ ז"ל כתב כן בלשונו הצח זה אם תקראנו אלא בא להשמיענו שלא קבע לו זמן לכרת עד שימות ואם קודם לכן מל נפטר מידי כריתות ויצא ידי חובתו והרי זה דומה ללא תעשה שיש בו קום עשה ולא למגלה עריות ואוכל ביום הכפורים ועושה מלאכה בשבת במזיד וכיוצא בהם וכ"כ הר"ם מקוצי ז"ל מוסכם מדעת רבותינו בעלי התוספות ז"ל ומ"ש ר"מ ז"ל שאין מלין בנו של אדם שלא מדעתו כו' דקדק יפה מדקתני בקידושין ספ"ק עבר האב ולא מל ב"ד מצווין למולו משמע דוקא כשעבר אבל קודם לא. ועוד מדאשכחן פ"ק דר"ה איצטריך קרא למיכתב ועשית אזהרה לב"ד שיעשוך מכלל דהיכא דלא איכתיב אין מעשים וכן בתלמוד אינו מפורש כמו מפרנסים או מטמאין או קוברין אותו בעל כרחו כד"ן:

הלכה ג

אחד עבד שנולד ברשות ישראל כו' עד הרי זה נימול לשמונה. פרק ר"א דמביא:

כתב הראב"ד ז"ל לדעת ר' חמא וכו' ואח"כ ילדה עכ"ל: **ואני** אומר אמת הוא אבל מ"מ יפה הסכים ר"מ ז"ל לפסוק כת"ק דברייתא מכמה טעמי. חדא דקאי כרבה אמר רב אסי וסתם תלמודא דמסיק הא בהא תליא כי אוקמה כתנאי בפרק ר"א דמילה וי"ג ר' אחאי ועוד דסוגיין כולה כותיה שקלא וטריא ועוד דר' ירמיה ורב משרשיא מתרצי אליבא דידיה כד"ן:

הלכה ו

לקח עבד גדול מן העכו"ם ולא רצה למול כו' עד אבל אם לא קיבל עליו שבע מצות יהרג מיד. סוף פרק החולץ (דף מ"ח):

כתב הראב"ד ז"ל ימכר מיד ואין לנו עתה להרוג איש עכ"ל: **ואני** אומר כי ר"מ ז"ל סידר כסדר התלמוד ערוך וקיצר הארוך ולכך קראהו משנה תורה כמו שכתבתי כמה

פעמים וזה מסודר פרק ד' מיתות בהלכות בן נח ומצותיו והריגותיו וגם סדרן ר"מ ז"ל פ"ז מהלכות מלכים ומלחמותיהן ומצות עשה להחרים שבעה עממין ושם לא השיגו הראב"ד ז"ל ואם מפני שאין ידינו תקיפה וגם שארבע מיתות בטלו בעונותינו ואפילו מישראל מ"מ דין ארבע מיתות לא בטלו ואם מפני שאינו נוהג כבר כתבו ר"מ ז"ל בסמוך לזה הדף מיד ולא טבל הקולמוס באמצע וקרא לפניך העתקתי ותדע התנצלותו ולכן איני מוצא מקום להשגה זאת ושמא כיון לבאר ולא להשיג כן דעתי נוטה:

ואין מקבלין גר תושב אלא בזמן שהיובל נוהג. בערכין פרק המקדיש (דף כ"ט):

הלכה ז

גר שנכנס לקהל ישראל חייב מילה תחלה. פרק רבי אליעזר דמילה שם:

ואם מל כשהיה עכו"ם צריך להטיף ממנו דם ברית ביום שנתגייר. זה מפורש בהלכות ר"י אלפס ובהלכות גדולות:

וכן קטן שנולד כשהוא מהול כו' עד בשמיני. שתיהן ביבמות פרק הערל (דף ע"א):

הלכה ח

אין מלין לעולם אלא ביום כו' עד מקדימין למצות. במגילה פרק הקורא למפרע (דף כ"ב) ובמסכת שבת פרק רבי אליעזר דמילה וביבמות פרק הערל:

מילה בזמנה דוחה שבת וכו' עד את הצרעת. פרק רבי אליעזר דמילה (דף קל"ב):

כיצד שאם היתה וכו' עד את לא תעשה. פרק רבי אליעזר דמילה ובתורת כהנים:

הלכה י

כשם שמילת הבנים וכו' עד אינו דוחה את השבת. פרק רבי אליעזר דמביא:

כתב הראב"ד ז"ל לא ידעתי וכו' עד איכא לספוקי כי האי עכ"ל: **ואני** אומר כבר כתבתי שאינו מסופק בזה ואדרבא פוסק להדיא כת"ק אמנם ת"ק לא פירש דבריו כרבי חמא ומיהו כי דייקת שפיר בנימול לשמונה פרק רבי אליעזר דמילה כוותיה סבירא ליה כפשטא דתלמודא דגרסינן באתמהא אלא לת"ק בשלמא כולהו משכחת לה אלא יליד בית נימול לאחד היכי משכחת לה אלמא כי היכי דמשכחת לה נימול לשמונה לרבי חמא הכי נמי משכחת לה לת"ק ויש להפריש הפרש בתלמוד בין ילדה ואח"כ הטבילה להטבילה ואחר כך ילדה לכולי עלמא ועוד דבברייתא דאוקימנא כתנאי גרס לה הכי להדיא אליבא דר"מ ובגירסת ספרדים ובשאלתות דר' אחאי משבחא וכן מצאתיה ריש פ"ב דמסכת נדרים שנויה סתם בלא פלוגתא כלל ומהשתא הדרינן לכללא דילן מילה בזמנה דוחה את השבת ושלא בזמנה אינה דוחה את השבת ולא משום חומרא לחוד

אלא משום דינא וכן כתב ר"י אלפס ז"ל וכן הסכים הר"מ מקוצי ז"ל ובהסכמת רבותינו בעלי התוספות ז"ל וכד"ן:

הלכה יא

קטן שנולד כשהוא מהול כו' עד שאין דוחין את השבת מספק. פרק רבי אליעזר דמילה (דף קל"ה):

הלכה יג

מי שנולד בחדש השמיני וכו' עד קודם שיגמר. פרק הערל (דף פ'):

ולפיכך הוא חשוב כאבן עד לטלטלו. פרק הערל ופרק רבי אליעזר דמילה:

ואע"פ כן אם שהה שלשים יום וכו' עד אם הוא בן שמונה. פרק רבי אליעזר דמילה:

הלכה טו

הוציא העובר ראשו וכו' עד אין מלין אותו בשבת. במסכת נדה פרק יוצא דופן (דף מ"ב):

וכל מי שאינו דוחה את השבת וכו' עד של ראש השנה. פרק רבי אליעזר דמילה:

חולה אין מלין אותו וכו' עד וכן כל כיוצא בזה. בימות פרק הערל (דף ע"א) ובשבת פרק רבי אליעזר דמילה (דף קל"ד):

הלכה יז

קטן שנמצא בשמיני שלו ירוק וכו' עד שיגדיל ויתחזק כחו. פרק רבי אליעזר דמילה (דף קל"ד) ופרק אלו טריפות (דף מ"ז) ופרק הבא על יבמתו (דף ס"ד):

אין מלין ולד שיש לו חולי וכו' עד סוף הפרק. פרק רבי אליעזר דמילה:

פרק ב

הלכה א

הכל כשרין למול וכו' עד שנייה. במסכת ע"ז פרק אין מעמידין (דף כ"ז). ומביא אותה ר"י אלפס ז"ל פרק רבי אליעזר דמילה:

ובכל מלין כו' עד ובכל דבר שכורת ולא ימול בקרומית של קנה מפני הסכנה. פרק קמא דמסכת חולין (דף י"ז):

ומצוה מן המובחר למול בברזל וכו' עד שיראה בשר העטרה:

ואחר כך מוצץ את המילה וכו' עד וכיוצא בהן. פרק ר' אליעזר דמילה (דף קל"ג קל"ז):

הלכה ג

יש ציצין מעכבין וכו' עד למול פעם שנייה. פרק רבי אליעזר דמילה שם ופ' הערל (דף ע"א):

הלכה ו

עושין כל צרכי מילה וכו' עד זה לעצמו. פרק ר' אליעזר דמילה (דף ק"ל):

זה הכלל וכו' עד תדחה המילה לתשיעי. פרק אלו דברים ובירושלמי והביא ר"י אלפס ז"ל בהלכות פרק רבי אליעזר דמילה:

הלכה ח

מלו את הקטן בשבת כו' עד שסכנה היא לו. בעירובין פרק הדר (דף ס"ו) וכן כתב בהלכות גדולות ור"י אלפס ז"ל פרק רבי אליעזר דמילה:

מקום שדרכן להרחיץ את הקטן וכו' עד מפני שסכנה היא לו. פרק רבי אליעזר דמביא:

כתב הראב"ד ז"ל שחממן עכו"ם עכ"ל: **ואני** אומר שכבר שאלו חכמי לוניל ז"ל שאלה זו בחייו והשיב להם: **שאלה** מקום שדרכן להרחיץ את הקטן וכו' עד בין בחמין שהוחמו מע"ש וכו' (עיין בכ"מ לשון השו"ת) ולא יראה לי ספק בכאן כלל עכ"ל. ורואה אני דברי פי חכם חן וכן פסק ר"ח ז"ל ומה שהזכירו הם ע"י עכו"ם משום ההיא דפרק הדר הרי הוא ז"ל פירשו בסמוך בלשון כללו של דבר וכד"ן:

הלכה ט

שכחו ולא הביאו סכין כו' עד דרך רשות הרבים. בה"ג והביאו ר"י אלפס בשמעתין דפרק רבי אליעזר דמילה:

כללו של דבר כו' עד אסור לומר לנכרי לעשותו בשבת. פרק הדר (דף ס"ז):

מכשירי מילה כו' עד סוף הפרק. פרק רבי אליעזר דמילה (דף ק"ל):

פרק ג

הלכה א

המל מברך וכו' עד חבירו. פרק רבי אליעזר דמילה (דף קל"ז) וכן משמע פ"ק דפסחים (דף ז'):

אבל אם מל את בנו מברך למול את הבן. פרק קמא דפסחים:

ואבי הבן מברך ברכה וכו' עד ואין ראוי לעשות כן. פרק ר"א דמביא:

כתב הראב"ד ז"ל מסתברא כמ"ד בית דין או מיוחד שבעם מברך ונהגו אצלנו שהסנדק מברך: **ואני** אומר הסברא והמנהג אינה השגה אבל מחלוקת ישנה היא וטוב להניח כל מקום ומקום על מנהגו כדאמרינן בעלמא ונהרא נהרא ופשטיה כד"ן.

הלכה ב

ואם היו שם עומדין כו' עד לא שמתי. פרק רבי אליעזר דמילה (דף קל"ז):

הלכה ה

ואם מל עבד של אחרים מברך על מילת העבדים. הכי משמע פ"ק דפסחים (דף ז') בשמעתין דעל ביעור:

והמל אדם גדול עד ומל אותו. כך נראה בשמעתא בתרייתא דפרק מי שמתו (דף כ"ה) גבי ערוה בעששית:

גר שמל קודם שנתגייר כו' עד וכן אנדרוגינוס אין מברכין על מילתו מפני שאינו זכר ודאי. פרק במה מדליקין (דף כ"ג):

כתב הראב"ד ז"ל אם אנדרוגינוס ספק וכו' מפני שרוב עמי הארץ מעשרין הן: **ואני** אומר כבר שאלוהו חכמי לוניל ז"ל בחייו והשיב להם והנני מעתיק כאשר יעדתי בהלכות ברכות: **שאלה** יורינו רבינו והלא ספק תורה הוא וכו' (עיין בכ"מ לשון השו"ת) והוא הדין בכל ספק מצוה עכ"ל. וכן השיב רבינו האי ז"ל וכתבו הר"י אלפס בהלכה פרק רבי אליעזר דמילה והדברים עתיקים ודולה מים מבורות עמוקים ואינם צריכים חזוקים. כן דעתי נוטה:

הלכה ז

עכו"ם שצריך לחתוך ערלתו וכו' עד מותר לישראל למול אותו. פרק אין מעמידין (דף כ"ו):

מאוסה היא ערלה וכו'. בא וראה כמה היא חמורה מילה כו' עד סוף הפרק ואת בריתי אקים את יצחק. סוף פרק ארבעה נדרים (דף ל"ב) בשמעתין דכמה חביבה מילה לפני הקב"ה שלא נקרא אברהם אבינו שלם עד שמל שנאמר התהלך לפני והיה תמים: